

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Πρωτ. : 8777/2000

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ : 707/2000

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Γ'

Συνεδρίαση της : 21^{ης} Δεκεμβρίου 2000

ΣΥΝΘΕΣΗ :

- Προεδρεύων : Χρήστος Τσεκούρας, Αντιδρος Ν.Σ.Κ.
- Νομικοί Σύμβουλοι : Βλ. Ασημακόπουλος, Σ. Παπαγεωργακόπουλος, Β.Κοντόλαιμος,
Κ. Καποτάς, Π. Κιούσης, Ι. Σακελλαρίου.
- Εισηγήτρια : Βασιλική Πανταζή, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.
- Αριθμός Ερωτήματος : 1091071/8939/A0010/17-11-2000 Υπουργείου Οικονομικών
(Γενική Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων,
Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας, Τμήμα Α').
- Περίληψη ερωτήματος : Δυνατότης ή μη ανακλήσεως οριστικοποιηθέντων ΠΚΑ και
διαγραφής των ήδη βεβαιωθείσών στη Δ.Ο.Υ. αποζημιώσεων που
καθορίσθηκαν με τα Π.Κ.Α. εν όψει τελεσίδικης ακυρώσεως Π.Δ.Α.
εκδοθέντος για την ίδια έκταση.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Γ' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ι.- Από το με το με αρ. πρωτ. 1091071/8939/A0010/17-11-2000 έγγραφο της ερωτώσας
υπηρεσίας και τα συνοδευόντα αυτό σχετικά προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

Από την Κτηματική Υπηρεσία Ν.Πιερίας εκδόθηκαν σε βάρος του Θωμά Δερβίση το με αρ. 36/1990 ΠΔΑ για αυθαίρετη κατάληψη δημόσιας έκτασης και συγκεκριμένα τμήματος του με στοιχεία ΑΒΚ 317 δημόσιου κτήματος, το οποίο στο σύνολό του προήλθε από εγκαταλειφθείσα κοίτη πλευσίμου ποταμού, του Αλιάκμονα, άλλως συνεπεία της εκτελέσεως τεχνικών έργων κατ'αρ. 15 ν. 550/1915 και Ν.116/1975 και το με αρ. 52/1990 ΠΚΑ για αυθαίρετη χρήση της ίδιας ως άνω έκτασης για τα έτη 1985-1990.

Επίσης σε βάρος του Βασιλείου Κατσίκα εκδόθηκαν από την ίδια υπηρεσία το με αρ. 44/1990 ΠΔΑ για αυθαίρετη κατάληψη άλλου τμήματος του ίδιου ως άνω δημοσίου κτήματος (ΑΒΚ 317) και το με αρ. 60/1990 ΠΚΑ για αυθαίρετη χρήση αυτού για τα έτη 1985-1990.

Επί των ασκηθεισών ανακοπών των προαναφερομένων κατά των ως άνω πρωτοκόλλων εκδόθηκαν:

α) οι με αρ.21 και 22/1992 αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Κολινδρού που επεκύρωσαν τα ΠΔΑ σε πρώτο βαθμό και η με αρ. 354/8-11-1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης που ακύρωσε τα ως άνω ΠΔΑ κατ' έφεση με την αιτιολογία ότι τα επίδικα τμήματα του ΒΚ 317 δημοσίου κτήματος δημιουργήθηκαν από την πρόσκληση διαφόρων υλών στις παραποτάμιες ιδιοκτησίες των ανακοπτόντων και αποκτήθηκαν απ' αυτούς κατ' αρ. 1069 ΑΚ.

β) και οι με αρ. 466 και 467/1995 αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης που ακύρωσαν αντίστοιχα τα με αρ. 52/1990 και 60/1990 ΠΚΑ.

Πριν από τη δημοσίευση της με αρ. 354/8-11-1993 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης επιδόθηκαν από την Κτηματική Υπηρεσίας Ν.Πιερίας στον μεν Θωμά Δερβίση τα με αρ. 22/1991 και 32/1993 ΠΚΑ, στο δε Βασίλειο Κατσίκα τα με αρ. 39/1991, 71/1992 και 39/1993 ΠΚΑ.

Κατά των πρωτοκόλλων αυτών δεν ασκήθηκαν ανακοπές και μετά την κατ'αυτό τον τρόπο οριστικοποίησή τους οι καθορισθείσες μ'αυτά αποζημιώσεις βεβαιώθηκαν στη Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας.

Στη συνέχεια, μετά την έκδοση αλλά πριν από την κοινοποίηση στο Δημόσιο της με αρ. 354/1993 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, που έλαβε χώρα την 28-6-1994,

εκδόθηκαν από την ίδια υπηρεσία και επιδόθηκαν στα ίδια ως άνω πρόσωπα τα με αρ. 7/13-6-1994 και 10/13-6-1994 ΠΚΑ, τα οποία οριστικοποιήθηκαν λόγω μη προσυβολής τους με ανακοπή και οι σχετικές αποζημιώσεις βεβαιώθηκαν στη Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας.

Κατόπιν αυτών οι Θωμάς Δερβίσης και Βασίλειος Κατσίκας με την από 14-9-2000 αίτησή τους προς την Κτηματική Υπηρεσία Ν.Πιερίας ζήτησαν, επικαλούμενοι τη με αρ. 354/1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης, την ανάκληση των με αρ. 22/1991, 32/1993 και 7/1994 εκδοθέντων σε βάρος του πρώτου και των με αρ. 39/1991, 71/1992, 39/1993 και 10/1994 εκδοθέντων σε βάρος του δεύτερου ΠΚΑ και τη διαγραφή των αποζημιώσεων που βεβαιώθηκαν σε βάρος τους στη Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας δυνάμει των ως άνω ΠΚΑ.

Εν όψει δε του αιτήματος αυτού που διαβιβάστηκε με το με αρ. πρωτ. 1562/22-9-2000 έγγραφο της Κτηματικής Υπηρεσίας Ν.Πιερίας προς την ερωτώσα υπηρεσία, υπέβαλε η τελευταία το εξεταζόμενο ερώτημα.

II.- Α. Στο άρθρο **115 παρ. 1 και 2** του Π.Λ/τος της 11/12-11-1929 «περί διοικήσεως δημοσίων κτημάτων», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 Ν.5895/1933 και το τελευταίο τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα άρθρα 20 ΑΝ 1540/1938, 10 ΑΝ 1919/1939 και 2 ΑΝ 1925/1951 (κυρωθέν από το Ν.2113/1952), όπως η παρ. 2 του τελευταίου αντικαταστάθηκε με το αρ. 5 παρ. 4 Α.Ν. 263/1968, ορίζονται τα εξής:

«1.- Εις βάρος των οπωσδήποτε άνευ συμβατικής σχέσεως καρπουμένων ή ποιουμένων χρήσιν δημοσίων κτημάτων ή τοιούτων, ών την νομήν ή την χρήσιν έχει δια συμβάσεως οιασδήποτε το Δημόσιον ή η Δ.Δ.Κ., βεβαιούται αποζημίωσις δι'ό χρονικόν διάστημα εποιήσαντο χρήσιν.

2.- Η αποζημίωσις ορίζεται υπό επιτροπής, αποτελουμένης εκ του Εφόρου, του Ειρηνοδίκου και του Ταμίου κατά την κρίσιν ανδρός αγαθού δια πρωτοκόλλου, όπερ, εγκρινόμενον υπό της Διοικούσης Επιτροπής της Διοικήσεως Δημοσίων Κτημάτων, κοινοποιείται δια δημοσίου οργάνου εις τον κατά τα άνω καρπούμενον ή χρησιμοποιούντα το ακίνητον, όστις θεωρείται αποδεχθείς την καθορισθείσαν αποζημίωσιν αν εντός μηνιαίας προθεσμίας από της κοινοποιήσεως του πρωτοκόλλου δεν ασκήση ανακοπήν, ενώπιον του Ειρηνοδίκου μεν αν

πρόκειται περί ετησίας αποζημιώσεως κάτω των πέντε χιλιάδων δραχμών, ενώπιον δε του Προέδρου Πρωτοδικών αν πρόκειται περί μεγαλύτερας αποζημιώσεως. Ο Πρόεδρος ή ο Ειρηνοδίκης, κρίνοντας εκ των ενόντων, ακυρούσιν ή επικυρούσι το πρωτόκολλον ή περιορίζουσι την καθορισθείσαν αποζημίωσιν. Κατά της τοιαύτης αποφάσεως ουδέν επιτρέπεται ένδικον μέσον.

‘Αν όμως αμφισβητήται δια της ανακοπής αυτό τούτο το δικαίωμα του δημοσίου, η απόφασις του Προέδρου ή του Ειρηνοδίκου ουδεμίαν ασκεί επιρροήν εις την δίκην περί του δικαιώματος, ήτις ήθελε κινηθή ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου. Το μη ανακουιέν εμπροθέσμως πρωτόκολλον ή το επικυρωθέν ή τροποποιηθέν κατά τα άνω υπό του Προέδρου ή Ειρηνοδίκου αποτελεί τίτλον διοικητικής εκτελέσεως κατά τον νόμον περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων, ουδεμίαν χωρούσης ανακοπής εκ των διατάξεων του νόμου τούτου».

Μετά το ΒΔ 619/1965 η αποζημίωση ορίζεται από τον αρμόδιο Οικονομικό Έφορο. Η αρμοδιότητα του Προέδρου Πρωτοδικών περιήλθε στο Μονομελές Πρωτοδικείο δικάζον κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 3 παρ. 1 και 2 Εισ. Ν.Κ.Πολ.Δ.).

Στο προστεθέν στο παραπάνω Π.Δ/γμα με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 719/1977, **άρθρο 115^α** (παρ. 1,2,3,4) ορίζεται:

«1.- Επικυλασσομένων των διατάξεων του προηγουμένου άρθρου ο καθ’ού εξεδόθη το καθορίζον την αποζημίωσιν πρωτόκολλον, αμφισβητών την ορθότητα αυτού, δύναται, να προτείνη την εξώδικον λύσιν της διαφοράς μεταξύ αυτού και του Οικονομικού Εφόρου.

2.- Η πρότασις υποβάλλεται ενώπιον του κατά τόπον αρμοδίου Οικονομικού Εφόρου δι’ ιδιαίτερας αιτήσεως και εντός της δια την ανακοπήν προβλεπομένης προθεσμίας.

Εντός της προθεσμίας ταύτης ο αιτούμενος την εξώδικον λύσιν της διαφοράς υποχρεούται να προσκομίση τα προς υποστήριξιν της αιτήσεώς του αποδεικτικά στοιχεία και αναπτύξη τους ισχυρισμούς του.

3.- Ο Οικονομικός Έφορος λαμβάνων υπ’όψιν πάντα τα στοιχεία του φακέλλου της υποθέσεως, τα υπό του καθ’ού η αποζημίωσις προσκομιζόμενα στοιχεία και τα προφορικώς ή εγγράφως υπ’αυτού αναπτυσσόμενα ως και παν έτερον στοιχείον δύναται, εφ’όσον κρίνει εν

ολω ή εν μέρει βάσιμον το αίτημα, να αποδεχθή την ακύρωσιν του πρωτοκόλλου ή τον περιορισμόν της καθορισθείσης αποζημίωσης.

4.- Εάν αι απόψεις του Οικονομικού Εφόρου και του εις αποζημίωσιν υποχρέου συμπίπτουν, συντάσσεται περί τούτου ητιολογημένη πράξις υπογραφομένη παρ'αμφοτέρων των μερών και η διαφορά θεωρείται επιλυθείσα, η δε ασκηθείσα ανακοπή θεωρείται ως μη γενομένη».

B. Εξ άλλου το ν.δ. 356/1974 «Περί Κώδικας εισπραξέως Δημοσίων Εσόδων» ορίζει τα εξής:

«Άρθρον 1.1 Η είσπραξις την εκ πάσης αιτίας δημοσίων εσόδων ενεργείται κατά τας διατάξεις του παρόντος Ν.Διατάγματος Άρθρου 2.1. Η είσπραξις των δημοσίων εσόδων ανατίθεται εις τα Δημόσια Ταμεία ενεργείται Δε δυνάμει νομίμου τίτλου 2. Νόμιμος τίτλος είναι: α) Η κατά τους κειμένους νόμους βεβαίωσις και ο υπό των αρμοδίων Διοικητικών ή ετέρων αρμοδίων κατά νόμον Αρχών προσδιορισμός του εισπρακτέου ποσού, του είδους του εσόδου και της αιτίας δι ην οφείλεται. Β) Η εξ εγγράφων δημοσίων ή ιδιωτικών αποδεικνυομένη οφειλή γ) 3. Εις τας περιπτώσεις β και γ της προηγουμένης παραγράφου η εις το Δημόσιον Ταμείον βεβαίωσις ενεργείται κατόπιν εγγράφου της κατεχούσης τα έγγραφα Αρχής ή οίκοθεν υπό του Δημοσίου Ταμείου εφ'όσον ταύτα ευρίσκονται παρ'αυτώ.

Άρθρον 73.1. Η προ της ενάρξεως της εκτελέσεως ανακοπή του οφειλέτου ασκείται: α) κατά της εκδοθείσης ατομικής ειδοποιήσεως, β) κατά του εκδοθέντος και μη εκτελεσθέντος εντάλματος προσωπικής κρατήσεως και γ) κατά του νομίμου τίτλου Δια ταύτης επιτρέπεται η προβολή πάσης αντιρρήσεως ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, ως και η αμφισβήτησις του κατ'ουσίαν βασίμου της απαιτήσεως του Δημοσίου, εφόσον ο προσδιορισμός ταύτης δεν έχει ανατεθεί εις δικαστήρια ή διοικητικάς επιτροπάς αποφαινομένας μετά δυνάμεως δεδικασμένου».

Γίνεται δε δεκτό ότι στα πλαίσια της ανακοπής του αρ. 73 παρ.1 και 2 του ΚΕΔΕ δεν επιτρέπεται ο έλεγχος του κατ'ουσίαν βασίμου της απαιτήσεως του Δημοσίου στην περίπτωση κατά την οποία ο έλεγχος αυτής έχει ανατεθεί σε δικαστήρια που αποφαινούνται με δύναμη δεδικασμένου (ΑΠ 1027/1998, 667/1981 ΕΕΝ 49.400, Ολ. ΣτΕ 3325/1995 Δι.Δ. 7.1222, ΣτΕ 2791/1993 ΔΦΝ 1993 1132, ΣτΕ 2598/1988). Τούτο δε διότι κατά την αντίληψη του νομοθέτη

αφ'ενός μεν η διαφορά επιλύεται ασφαλέστερα από το κατά νόμο αρμόδιο δικαστήριο, αφ'ετέρου διότι ζητήματα τα οποία δεν προβλήθηκαν στα τελευταία αυτά δικαστήρια, δεν μπορούν να τίθενται το πρώτον βάσει του ΚΕΔΕ.

III. Από τις προεκτεθείσες διατάξεις προκύπτουν τα εξής:

Το ΠΚΑ αποτελεί πράξη διαχείρισεως της ιδιωτικής περιουσίας του κράτους δια της οποίας το Δημόσιο αποκτά περιουσιακά δικαιώματα, η δε υποχρέωση προς αποζημίωση πηγάζει από το αστικό δίκαιο και έχει βάση τον αδικαιολόγητο πλουτισμό και την παρανομία (ΑΠ. 105/1971 ΝοΒ 19 594, ΑΠ 55/1965 ΝοΒ 13.813).

Προβλέπεται δικαστικός έλεγχος της επιβληθείσης αποζημιώσεως με την καθιέρωση με την ίδια διάταξη του ενδίκου μέσου της ανακοπής.

Η διαφορά που δημιουργείται από την επιβολή της ως άνω αποζημιώσεως με το πρωτόκολλο του Οικονομικού Εφόρου και ο προσδιορισμός της αποζημιώσεως αυτής κατά την κρίση αγαθού ανδρός, φέρει τα χαρακτηριστικά ιδιωτικής διαφοράς κατ'αρ. 94 παρ. 3 Συντάγματος (ΑΕΔ 10/1993 Ελ.Δνη 35, 301) κατά την οποία : «η εν λόγω αποζημίωση, που επιβάλλεται από τον Οικονομικό Έφορο σε βάρος εκείνου που κάνει αυθαίρετη χρήση δημοσίου κτήματος, έχει το χαρακτήρα ανταλλάγματος για την ωφέλεια που αποκομίζει αυτός από τη χρήση του», (ΑΕΔ 6/1989 ΝοΒ 37.1105, 39/1989, Εφ.Κρ. 113/1997 Ελ Δνη 39.1730)

Η καθιερούμενη διαδικασία εκδικάσεως της ανακοπής είναι αποκλειστική, το δικαστήριο με την απόφασή του κρίνοντας εκ των ενόντων επικυρώνει ή ακυρώνει το πρωτόκολλο ή περιορίζει την καθορισθείσα αποζημίωση. Κατά της αποφάσεως του Ειρηνοδικείου ή του Πρωτοδικείου δεν επιτρέπεται κανένα ένδικο μέσο και η διαφορά επιλύεται οριστικά και αμετάκλητα, το παραγόμενο όμως εξ αυτής δεδικασμένο είναι προσωρινό (ΑΠ 21/1980 ΝοΒ 28.642) και εξ αυτού κωλύεται η εκ νέου εξέταση του κριθέντος ζητήματος κατά την αυτή διαδικασία (ΑΠ. 497/1978 ΝοΒ 26.668), ανατρέπεται δε με δικαστική απόφαση αρνητική του δικαιώματος κυριότητας του Δημοσίου επί του Δημοσίου κτήματος που θα εκδοθεί επί κυρίας δίκης ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου κατόπιν αμφισβητήσεως αυτού τούτου του δικαιώματος του Δημοσίου (ΑΠ. 259/1972 ΝοΒ 20.102, 131/1979 ΝοΒ 27.1095).

Με τη διάταξη του αρ. 115^ο παρέχονται στον καθ' ού απευθύνεται το πρωτοκόλλο και αμφισβητούντα την ορθότητά του η δυνατότητα να επιτύχει την εξώδικη λύση της διαφοράς, στον δε εκδόντα το πρωτόκολλο Οικονομικό Έφορο η αρμοδιότητα να ακυρώσει ή να τροποποιήσει το πρωτόκολλο στα πλαίσια της υποβαλλόμενης αιτήσεως του καθ' ού, πλην όμως η ως άνω δυνατότητα του καθ'ού και η ευχέρεια του εφόρου περιορίζονται χρονικά εντός της προθεσμίας της ανακοπής, μετά την εκπνοή της οποίας ουδεμία επέμβαση άλλου πλην του δικαστηρίου της ανακοπής είναι δυνατή επί του πρωτοκόλλου.(ΝΣΚ 18/1993).

Η μη εμπρόθεσμη άσκηση ανακοπής κατά του πρωτοκόλλου δημιουργεί τεκμήριο αποδοχής του από τον καθ' ού αυτό απευθύνεται (Ειρ. Αθ. 4653/1971 Αρχ. Νομ. 19/2.338, ΝΣΚ 18/1993) και θεωρείται ότι ομολογεί αυτός την επί του κτήματος κυριότητα του Δημοσίου και την καθορισθείσα αποζημίωση επέχοντας στην περίπτωση αυτή θέση οιονεί συμβάσεως (ΑΕΔ 10/1993 ο.π.) και εξοπλίζει το πρωτόκολλο με τη δύναμη του δεδικασμένου (ΝΣΚ 39/1949).

Το μη ανακοπέν εμπροθέσμως πρωτόκολλο, το επικυρωθέν ή το τροποποιηθέν κατά τα προαναφερόμενα από τον ειρηνοδίκη ή τον πρωτοδίκη αποτελεί τίτλο διοικητικής εκτελέσεως κατά τον ΚΕΔΕ (ΑΕΔ 10/1993 ο.π., ΑΠ 50/1985, Εφ.Αθ. 11665/1990 Ελ. Δνη 33.851, Ν.Σ.Κ. 762/1999, 18/1993) κατά την οποία δεν χωρεί ανακοπή εκ των διατάξεων του νόμου αυτού (ΑΠ 259/1972 ΝοΒ 20.1017, Εφ.Θεσ. 439/1994 Αρμ. ΜΗ. 1182, Ν.Σ.Κ. 18/1993).

Επομένως, η γενόμενη μετά την οριστικοποίηση του πρωτοκόλλου βεβαίωση του ποσού της αποζημιώσεως ως εισπρακτέου εσόδου είναι τυπικώς νόμιμη και μη αμφισβητήσιμη από τον αυθαίρετο κάτοχο (Ν.Σ.Κ. 265/1999), δεν τίθεται δε θέμα ανακλήσεως Π.Κ.Α. ακόμη κι όταν προκύψουν νέα στοιχεία αρνητικά των δικαιωμάτων του Δημοσίου (ΝΣΚ 762/1999, 124/1989). Στην περίπτωση αυτή το πρωτόκολλο εκπτώσεως και η βάσει τούτου διαγραφή της βεβαιωμένης οφειλής ισοδυναμεί προς παραίτηση από κεκτημένα δικαιώματα του Δημοσίου που ανήκει στην αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. (αρ. 34 ΚΝΔΔ σε συνδυασμό με αρ. 2 περ. η π.δ. 282/1996 «περί Οργανισμού ΝΣΚ») και δεν συνιστά αποκατάσταση νομιμότητας κατά τη γενική ή ειδική έννοια του όρου αυτού. Οπωσδήποτε, η μη διαγραφή της οφειλής πρέπει να θεωρηθεί όχι μόνο νόμιμη μετά την οριστικοποίηση του πρωτοκόλλου και τη νόμιμη βεβαίωση στο δημόσιο ταμείο

βάσει αυτού αλλά και σκόπιμη για τα συμφέροντα του Δημοσίου καθόσον είναι γνωστή η δυσχέρεια και η ευαισθησία της όλης δικαστικής αμφισβητήσεως της νομιμότητας των πρωτοκόλλων αυτής της φύσεως (Γν.ΝΥΔ 79/1987, 124/1989).

IV.- Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα και εν όψει του διδόμενου πραγματικού, τα προμνημονευόμενα νομοτύπως εκδοθέντα ΠΚΑ και μη ακυρωθέντα από το αρμόδιο δικαστήριο ούτε από τον Οικονομικό Έφορο στα πλαίσια της εκ του αρ. 115^α χρονικά περιορισμένης ευχερείας του, παράγουν από την οριστικοποίησή τους τις απορρέουσες απ'αυτά συνέπειες.

Μετά δε την παρέλευση απράκτου της προθεσμίας της ανακοπής, η αρχή που εξέδωσε τα πρωτόκολλα δεν έχει αρμοδιότητα να τα ανακαλέσει. αφού ο νομοθέτης (αρ. 115^α) έθεσε χρονικά όρια στην αρμοδιότητα της εκδίδοντας το ΠΚΑ αρχής προς ολική ή μερική ακύρωση – ανάκληση αυτού περιορίζοντας αυτή στην προθεσμία της ανακοπής.

Ειδικότερα, από την οριστικοποίησή τους αποτελούν νόμιμο τίτλο, ο οποίος παρέχει δικαίωμα και υποχρέωση για την υπό στενή έννοια («ταμειακή») βεβαίωση του ποσού των προσδιοριζομένων μ'αυτά αποζημιώσεων σε βάρος των καθ'ών απευθύνονται τα πρωτόκολλα ως δημοσίων εσόδων σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των αρ.32 επ. του β.δ. 757/1969 - ήδη ΠΔ 16/1989 και την εν συνεχεία επιδίωξη εισπράξεώς τους κατά τις διατάξεις του ν.δ. 356/1974 δια των προβλεπόμενων μέτρων διοικητικής εκτελέσεως (βλ. και αρ. 80 ΚΕΔΕ, 11 και 65-71 ν.δ. 321/1969, ήδη αρ.11, 66-71 Ν.2362/1995).

Μετά την κατά τα προεκτεθέντα συγκρότηση του νομίμου τίτλου και την υπό στενή έννοια («ταμειακή») βεβαίωση των ποσών των ως άνω προσδιορισθεισών αποζημιώσεων ως δημοσίων εσόδων, η ύπαρξη ή η ανυπαρξία και η έκταση των χρηματικών αξιώσεων του Δημοσίου, οι οποίες απορρέουν από το νομιμο τίτλο (ΠΚΑ) δεν δύνανται πλέον ν'αποτελέσουν αντικείμενο αμφισβητήσεως στα πλαίσια ανακοπής του αρ. 73 του ΚΕΔΕ, αφού οι αμφισβητήσεις αυτές έχουν ανατεθεί στο δικαστήριο του καθιερωθέντος από τη διάταξη του αρ.115 ενδίκου βοηθήματος της ανακοπής που αποφαίνεται με δύναμη δεδικασμένου.

Εξ άλλου το προσωρινό δεδικασμένο που απέρρευσε από την ακυρώσασα τα με αρ. 36 και 44/1990 ΠΔΑ με αρ. 354/1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης και το

οποίο κατ'αρχήν λειτουργεί προβαλλόμενο σε επιγενόμενη δίκη, γεγονός το οποίο δεν έλαβε χώρα, δεν επηρεάζει τα πριν από τη δημοσίευσή της εκδοθέντα σε βάρος των αιτούντων και οριστικοποιηθέντα λόγω μη προσβολής τους με ανακοπή με αρ. 22/1991, 39/1991, 71/1992, 32/1993 και 39/1993 ΠΚΑ. Το ίδιο ισχύει και για τα μετ'αυτήν εκδοθέντα και οριστικοποιηθέντα λόγω επίσης μη προσβολής τους με ανακοπή με αρ. 7 και 10/1994 ΠΚΑ, αφού, πέραν του ότι δεν υπάρχει στάδιο δίκης όπου θα γίνει η προβολή της ενστάσεως του δεδικασμένου, η εκ μέρους των αιτούντων μη κοινοποίηση στην αρμόδια υπηρεσία της ως άνω ακυρωτικής επί των ΠΔΑ αποφάσεως για να λάβει αυτή γνώση, καθώς μάλιστα οι πρωτοδικώς εκδοθείσες επί των ανακοπών αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Κολινδρού είχαν επικυρώσει τα ΠΔΑ, και η μη προβολή τέτοιου ισχυρισμού με ανακοπή τους ή εξωδίκως κατά τη διάρκεια της προθεσμίας της ανακοπής έχοντας σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία τεκμηρίου αποδοχής από τους καθ'ών απευθύνονται αιτούντες των ως άνω Π.Κ.Α. και τον κατ'αυτόν τον τρόπο εξοπλισμό αυτών με δύναμη δεδικασμένου, μετέβαλε μετά τη δίκη επί των παραπάνω Π.Δ.Α. τα πραγματικά περιστατικά που στήριζαν το συμπέρασμα του δικανικού συλλογισμού της με αριθ. 354/1993 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης και έτσι απέτρεψε την πραγμάτωση της έννομης συνέπειας περί της οποίας το δεδικασμένο εκ της ως άνω αποφάσεως (ΑΠ 191/1978 ΝοΒ 27.12540, Κονδύλης «Το δεδικασμένο κατά του ΚπολΔ». σελ. 363,364, Π. Αρβανιτάκης «Τα χρονικά όρια του δεδικασμένου» σελ. 28,73,91-116).

Η μεταγενέστερη αυτή εξέλιξη που παρακάμπτει για το μέλλον τη δεσμευτική ενέργεια της ακυρωτικής επί των ΠΔΑ τελεοδίκης αιτιώμεως, επιτρέπει σε τυχόν επόμενο δικαστήριο, που εξετάζει την ισχύ του δεδικασμένου, να λάβει υπόψη του αυτή (την εξέλιξη), οπότε παραδεκτώς μπορεί να προταθεί από το Δημόσιο σε επιγενόμενη δίκη (Κονδύλης ο.π. σελ. 364, Π. Αρβανιτάκης ο.π. σελ. 28).

Τέλος δε, λόγω της ως άνω συμπεριφοράς τους δεν δύνανται οι αιτούντες να επικαλεσθούν την εφαρμογή υπέρ αυτών της αρχής της καλής πίστεως.

V.- Συνεπώς στο τιθέμενο ερώτημα δίδεται αρνητική απάντηση κατά τα αναλυτικώς στην

προηγούμενη παράγραφο διαλαμβανόμενα.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

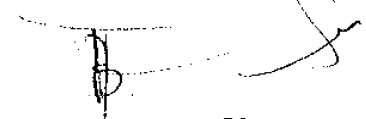
Αθήνα 29-12-2000

Ο Προεδρεύων του Τμήματος

Χρήστος Τσεκούρας
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Βασιλική Πανταζή

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Πρωτ. : 8777/2000

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ : 707/2000

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Γ'

Συνεδρίαση της : 21^{ης} Δεκεμβρίου 2000

ΣΥΝΘΕΣΗ :

- Προεδρεύων : Χρήστος Τσεκούρας, Αντιδρος Ν.Σ.Κ.
- Νομικοί Σύμβουλοι : Βλ. Ασημακόπουλος, Σ. Παπαγεωργακόπουλος, Β.Κοντόλαιμος,
Κ. Καποτάς, Π. Κιούσης, Ι. Σακελλαρίου.
- Εισηγήτρια : Βασιλική Πανταζή, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.
- Αριθμός Ερωτήματος : 1091071/8939/A0010/17-11-2000 Υπουργείου Οικονομικών
(Γενική Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων,
Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας, Τμήμα Α').
- Περίληψη ερωτήματος : Δυνατότης ή μη ανακλήσεως οριστικοποιηθέντων ΠΚΑ και
διαγραφής των ήδη βεβαιωθείσών στη Δ.Ο.Υ. αποζημιώσεων που
καθορίσθηκαν με τα Π.Κ.Α. εν όψει τελεσίδικης ακυρώσεως Π.Δ.Α.
εκδοθέντος για την ίδια έκταση.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Γ' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ι.- Από το με το με αρ. πρωτ. 1091071/8939/A0010/17-11-2000 έγγραφο της ερωτώσας
υπηρεσίας και τα συνοδευόντα αυτό σχετικά προκύπτει το ακολουθο πραγματικό:

Από την Κτηματική Υπηρεσία Ν.Πιερίας εκδόθηκαν σε βάρος του Θωμά Δερβίση το με αρ. 36/1990 ΠΔΑ για αυθαίρετη κατάληψη δημόσιας έκτασης και συγκεκριμένα τμήματος του με στοιχεία ΑΒΚ 317 δημόσιου κτήματος, το οποίο στο σύνολό του προήλθε από εγκαταλειφθείσα κοίτη πλευσίμου ποταμού, του Αλιάκμονα, άλλως συνεπεία της εκτελέσεως τεχνικών έργων κατ'αρ. 15 ν. 550/1915 και Ν.116/1975 και το με αρ. 52/1990 ΠΚΑ για αυθαίρετη χρήση της ίδιας ως άνω έκτασης για τα έτη 1985-1990.

Επίσης σε βάρος του Βασιλείου Κατσίκα εκδόθηκαν από την ίδια υπηρεσία το με αρ. 44/1990 ΠΔΑ για αυθαίρετη κατάληψη άλλου τμήματος του ίδιου ως άνω δημοσίου κτήματος (ΑΒΚ 317) και το με αρ. 60/1990 ΠΚΑ για αυθαίρετη χρήση αυτού για τα έτη 1985-1990.

Επί των ασκηθεισών ανακοπών των προαναφερομένων κατά των ως άνω πρωτοκόλλων εκδόθηκαν:

α) οι με αρ.21 και 22/1992 αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Κορινθίου που επεκύρωσαν τα ΠΔΑ σε πρώτο βαθμό και η με αρ. 354/8-11-1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης που ακύρωσε τα ως άνω ΠΔΑ κατ' έφεση με την αιτιολογία ότι τα επίδικα τμήματα του ΒΚ 317 δημοσίου κτήματος δημιουργήθηκαν από την πρόσκληση διαφόρων υλών στις παραποτάμιες ιδιοκτησίες των ανακοπτόντων και αποκτήθηκαν απ'αυτούς κατ' αρ. 1069 ΑΚ.

β) και οι με αρ. 466 και 467/1995 αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης που ακύρωσαν αντίστοιχα τα με αρ. 52/1990 και 60/1990 ΠΚΑ.

Πριν από τη δημοσίευση της με αρ. 354/8-11-1993 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης επιδόθηκαν από την Κτηματική Υπηρεσίας Ν.Πιερίας στον μεν Θωμά Δερβίση τα με αρ. 22/1991 και 32/1993 ΠΚΑ, στο δε Βασίλειο Κατσίκα τα με αρ. 39/1991, 71/1992 και 39/1993 ΠΚΑ.

Κατά των πρωτοκόλλων αυτών δεν ασκήθηκαν ανακοπές και μετά την κατ'αυτό τον τρόπο οριστικοποίησή τους οι καθορισθείσες μ'αυτά αποζημιώσεις βεβαιώθηκαν στη Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας.

Στη συνέχεια, μετά την έκδοση αλλά πριν από την κοινοποίηση στο Δημόσιο της με αρ. 354/1993 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, που έλαβε χώρα την 28-6-1994,

εκδόθηκαν από την ίδια υπηρεσία και επιδόθηκαν στα ίδια ως άνω πρόσωπα τα με αρ. 7/13-6-1994 και 10/13-6-1994 ΠΚΑ, τα οποία οριστικοποιήθηκαν λόγω μη προσυβολής τους με ανακοπή και οι σχετικές αποζημιώσεις βεβαιώθηκαν στη Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας.

Κατόπιν αυτών οι Θωμάς Δερβίσης και Βασίλειος Κατσίκας με την από 14-9-2000 αίτησή τους προς την Κτηματική Υπηρεσία Ν.Πιερίας ζήτησαν, επικαλούμενοι τη με αρ. 354/1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης, την ανάκληση των με αρ. 22/1991, 32/1993 και 7/1994 εκδοθέντων σε βάρος του πρώτου και των με αρ. 39/1991, 71/1992, 39/1993 και 10/1994 εκδοθέντων σε βάρος του δεύτερου ΠΚΑ και τη διαγραφή των αποζημιώσεων που βεβαιώθηκαν σε βάρος τους στη Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας δυνάμει των ως άνω ΠΚΑ.

Εν όψει δε του αιτήματος αυτού που διαβιβάστηκε με το με αρ. πρωτ. 1562/22-9-2000 έγγραφο της Κτηματικής Υπηρεσίας Ν.Πιερίας προς την ερωτώσα υπηρεσία, υπέβαλε η τελευταία το εξεταζόμενο ερώτημα.

II.- Α. Στο άρθρο **115 παρ. 1 και 2** του Π.Λ/τος της 11/12-11-1929 «περί διοικήσεως δημοσίων κτημάτων», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 Ν.5895/1933 και το τελευταίο τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα άρθρα 20 ΑΝ 1540/1938, 10 ΑΝ 1919/1939 και 2 ΑΝ 1925/1951 (κυρωθέν από το Ν.2113/1952), όπως η παρ. 2 του τελευταίου αντικαταστάθηκε με το αρ. 5 παρ. 4 Α.Ν. 263/1968, ορίζονται τα εξής:

«1.- Εις βάρος των οπωσδήποτε άνευ συμβατικής σχέσεως καρπουμένων ή ποιουμένων χρήσιν δημοσίων κτημάτων ή τοιούτων, ών την νομήν ή την χρήσιν έχει δια συμβάσεως οιασδήποτε το Δημόσιον ή η Δ.Δ.Κ., βεβαιούται αποζημίωσις δι'ό χρονικόν διάστημα εποιήσαντο χρήσιν.

2.- Η αποζημίωσις ορίζεται υπό επιτροπής, αποτελουμένης εκ του Εφόρου, του Ειρηνοδίκου και του Ταμίου κατά την κρίσιν ανδρός αγαθού δια πρωτοκόλλου, όπερ, εγκρινόμενον υπό της Διοικούσης Επιτροπής της Διοικήσεως Δημοσίων Κτημάτων, κοινοποιείται δια δημοσίου οργάνου εις τον κατά τα άνω καρπούμενον ή χρησιμοποιούντα το ακίνητον, όστις θεωρείται αποδεχθείς την καθορισθείσαν αποζημίωσιν αν εντός μηνιαίας προθεσμίας από της κοινοποιήσεως του πρωτοκόλλου δεν ασκήση ανακοπήν, ενώπιον του Ειρηνοδίκου μεν αν

πρόκειται περί ετησίας αποζημιώσεως κάτω των πέντε χιλιάδων δραχμών, ενώπιον δε του Προέδρου Πρωτοδικών αν πρόκειται περί μεγαλύτερας αποζημιώσεως. Ο Πρόεδρος ή ο Ειρηνοδίκης, κρίνοντας εκ των ενόντων, ακυρούσιν ή επικυρούσι το πρωτόκολλον ή περιορίζουσι την καθορισθείσαν αποζημίωσιν. Κατά της τοιαύτης αποφάσεως ουδέν επιτρέπεται ένδικον μέσον.

‘Αν όμως αμφισβητήται δια της ανακοπής αυτό τούτο το δικαίωμα του δημοσίου, η απόφασις του Προέδρου ή του Ειρηνοδίκου ουδεμίαν ασκεί επιρροήν εις την δίκην περί του δικαιώματος, ήτις ήθελε κινηθή ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου. Το μη ανακουιέν εμπροθέσμως πρωτόκολλον ή το επικυρωθέν ή τροποποιηθέν κατά τα άνω υπό του Προέδρου ή Ειρηνοδίκου αποτελεί τίτλον διοικητικής εκτελέσεως κατά τον νόμον περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων, ουδεμίαν χωρούσης ανακοπής εκ των διατάξεων του νόμου τούτου».

Μετά το ΒΔ 619/1965 η αποζημίωση ορίζεται από τον αρμόδιο Οικονομικό Έφορο. Η αρμοδιότητα του Προέδρου Πρωτοδικών περιήλθε στο Μονομελές Πρωτοδικείο δικάζον κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 3 παρ. 1 και 2 Εισ. Ν.Κ.Πολ.Δ.).

Στο προστεθέν στο παραπάνω Π.Δ/γμα με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 719/1977, **άρθρο 115^α** (παρ. 1,2,3,4) ορίζεται:

«1.- Επικυλασσομένων των διατάξεων του προηγουμένου άρθρου ο καθ’ού εξεδόθη το καθορίζον την αποζημίωσιν πρωτόκολλον, αμφισβητών την ορθότητα αυτού, δύναται, να προτείνη την εξώδικον λύσιν της διαφοράς μεταξύ αυτού και του Οικονομικού Εφόρου.

2.- Η πρότασις υποβάλλεται ενώπιον του κατά τόπον αρμοδίου Οικονομικού Εφόρου δι’ ιδιαίτερας αιτήσεως και εντός της δια την ανακοπήν προβλεπομένης προθεσμίας.

Εντός της προθεσμίας ταύτης ο αιτούμενος την εξώδικον λύσιν της διαφοράς υποχρεούται να προσκομίση τα προς υποστήριξιν της αιτήσεώς του αποδεικτικά στοιχεία και αναπτύξη τους ισχυρισμούς του.

3.- Ο Οικονομικός Έφορος λαμβάνων υπ’όψιν πάντα τα στοιχεία του φακέλλου της υποθέσεως, τα υπό του καθ’ού η αποζημίωσις προσκομιζόμενα στοιχεία και τα προφορικώς ή εγγράφως υπ’αυτού αναπτυσσόμενα ως και παν έτερον στοιχείον δύναται, εφ’όσον κρίνει εν

ολω ή εν μέρει βάσιμον το αίτημα, να αποδεχθή την ακύρωσιν του πρωτοκόλλου ή τον περιορισμόν της καθορισθείσης αποζημίωσης.

4.- Εάν αι απόψεις του Οικονομικού Εφόρου και του εις αποζημίωσιν υποχρέου συμπίπτουν, συντάσσεται περί τούτου ητιολογημένη πράξις υπογραφομένη παρ'αμφοτέρων των μερών και η διαφορά θεωρείται επιλυθείσα, η δε ασκηθείσα ανακοπή θεωρείται ως μη γενομένη».

Β. Εξ άλλου το ν.δ. 356/1974 «Περί Κώδικας εισπραξέως Δημοσίων Εσόδων» ορίζει τα εξής:

«Άρθρον 1.1 Η είσπραξις την εκ πάσης αιτίας δημοσίων εσόδων ενεργείται κατά τας διατάξεις του παρόντος Ν.Διατάγματος Άρθρου 2.1. Η είσπραξις των δημοσίων εσόδων ανατίθεται εις τα Δημόσια Ταμεία ενεργείται Δε δυνάμει νομίμου τίτλου 2. Νόμιμος τίτλος είναι: α) Η κατά τους κειμένους νόμους βεβαίωσις και ο υπό των αρμοδίων Διοικητικών ή ετέρων αρμοδίων κατά νόμον Αρχών προσδιορισμός του εισπρακτέου ποσού, του είδους του εσόδου και της αιτίας δι ην οφείλεται. Β) Η εξ εγγράφων δημοσίων ή ιδιωτικών αποδεικνυομένη οφειλή γ) 3. Εις τας περιπτώσεις β και γ της προηγουμένης παραγράφου η εις το Δημόσιον Ταμείον βεβαίωσις ενεργείται κατόπιν εγγράφου της κατεχούσης τα έγγραφα Αρχής ή οίκοθεν υπό του Δημοσίου Ταμείου εφ'όσον ταύτα ευρίσκονται παρ'αυτώ.

Άρθρον 73.1. Η προ της ενάρξεως της εκτελέσεως ανακοπή του οφειλέτου ασκείται: α) κατά της εκδοθείσης ατομικής ειδοποιήσεως, β) κατά του εκδοθέντος και μη εκτελεσθέντος εντάλματος προσωπικής κρατήσεως και γ) κατά του νομίμου τίτλου Δια ταύτης επιτρέπεται η προβολή πάσης αντιρρήσεως ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, ως και η αμφισβήτησις του κατ'ουσίαν βασίμου της απαιτήσεως του Δημοσίου, εφόσον ο προσδιορισμός ταύτης δεν έχει ανατεθεί εις δικαστήρια ή διοικητικάς επιτροπάς αποφαινομένας μετά δυνάμεως δεδικασμένου».

Γίνεται δε δεκτό ότι στα πλαίσια της ανακοπής του αρ. 73 παρ.1 και 2 του ΚΕΔΕ δεν επιτρέπεται ο έλεγχος του κατ'ουσίαν βασίμου της απαιτήσεως του Δημοσίου στην περίπτωση κατά την οποία ο έλεγχος αυτής έχει ανατεθεί σε δικαστήρια που αποφαινούνται με δύναμη δεδικασμένου (ΑΠ 1027/1998, 667/1981 ΕΕΝ 49.400, Ολ. ΣτΕ 3325/1995 Δι.Δ. 7.1222, ΣτΕ 2791/1993 ΔΦΝ 1993 1132, ΣτΕ 2598/1988). Τούτο δε διότι κατά την αντίληψη του νομοθέτη

αφ'ενός μεν η διαφορά επιλύεται ασφαλέστερα από το κατά νόμο αρμόδιο δικαστήριο, αφ'ετέρου διότι ζητήματα τα οποία δεν προβλήθηκαν στα τελευταία αυτά δικαστήρια, δεν μπορούν να τίθενται το πρώτον βάσει του ΚΕΔΕ.

III. Από τις προεκτεθείσες διατάξεις προκύπτουν τα εξής:

Το ΠΚΑ αποτελεί πράξη διαχείρισεως της ιδιωτικής περιουσίας του κράτους δια της οποίας το Δημόσιο αποκτά περιουσιακά δικαιώματα, η δε υποχρέωση προς αποζημίωση πηγάζει από το αστικό δίκαιο και έχει βάση τον αδικαιολόγητο πλουτισμό και την παρανομία (ΑΠ. 105/1971 ΝοΒ 19 594, ΑΠ 55/1965 ΝοΒ 13.813).

Προβλέπεται δικαστικός έλεγχος της επιβληθείσης αποζημιώσεως με την καθιέρωση με την ίδια διάταξη του ενδίκου μέσου της ανακοπής.

Η διαφορά που δημιουργείται από την επιβολή της ως άνω αποζημιώσεως με το πρωτόκολλο του Οικονομικού Εφόρου και ο προσδιορισμός της αποζημιώσεως αυτής κατά την κρίση αγαθού ανδρός, φέρει τα χαρακτηριστικά ιδιωτικής διαφοράς κατ'αρ. 94 παρ. 3 Συντάγματος (ΑΕΔ 10/1993 Ελ.Δνη 35, 301) κατά την οποία : «η εν λόγω αποζημίωση, που επιβάλλεται από τον Οικονομικό Έφορο σε βάρος εκείνου που κάνει αυθαίρετη χρήση δημοσίου κτήματος, έχει το χαρακτήρα ανταλλάγματος για την ωφέλεια που αποκομίζει αυτός από τη χρήση του», (ΑΕΔ 6/1989 ΝοΒ 37.1105, 39/1989, Εφ.Κρ. 113/1997 Ελ Δνη 39.1730)

Η καθιερούμενη διαδικασία εκδικάσεως της ανακοπής είναι αποκλειστική, το δικαστήριο με την απόφασή του κρίνοντας εκ των ενόντων επικυρώνει ή ακυρώνει το πρωτόκολλο ή περιορίζει την καθορισθείσα αποζημίωση. Κατά της αποφάσεως του Ειρηνοδικείου ή του Πρωτοδικείου δεν επιτρέπεται κανένα ένδικο μέσο και η διαφορά επιλύεται οριστικά και αμετάκλητα, το παραγόμενο όμως εξ αυτής δεδικασμένο είναι προσωρινό (ΑΠ 21/1980 ΝοΒ 28.642) και εξ αυτού κωλύεται η εκ νέου εξέταση του κριθέντος ζητήματος κατά την αυτή διαδικασία (ΑΠ. 497/1978 ΝοΒ 26.668), ανατρέπεται δε με δικαστική απόφαση αρνητική του δικαιώματος κυριότητας του Δημοσίου επί του Δημοσίου κτήματος που θα εκδοθεί επί κυρίας δίκης ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου κατόπιν αμφισβητήσεως αυτού τούτου του δικαιώματος του Δημοσίου (ΑΠ. 259/1972 ΝοΒ 20.102, 131/1979 ΝοΒ 27.1095).

Με τη διάταξη του αρ. 115^ο παρέχονται στον μεν καθ' ού απευθύνεται το πρωτοκόλλο και αμφισβητούντα την ορθότητά του η δυνατότητα να επιτύχει την εξώδικη λύση της διαφοράς, στον δε εκδόντα το πρωτόκολλο Οικονομικό Έφορο η αρμοδιότητα να ακυρώσει ή να τροποποιήσει το πρωτόκολλο στα πλαίσια της υποβαλλόμενης αιτήσεως του καθ' ού, πλην όμως η ως άνω δυνατότητα του καθ'ού και η ευχέρεια του εφόρου περιορίζονται χρονικά εντός της προθεσμίας της ανακοπής, μετά την εκπνοή της οποίας ουδεμία επέμβαση άλλου πλην του δικαστηρίου της ανακοπής είναι δυνατή επί του πρωτοκόλλου.(ΝΣΚ 18/1993).

Η μη εμπρόθεσμη άσκηση ανακοπής κατά του πρωτοκόλλου δημιουργεί τεκμήριο αποδοχής του από τον καθ' ού αυτό απευθύνεται (Ειρ. Αθ. 4653/1971 Αρχ. Νομ. 19/2.338, ΝΣΚ 18/1993) και θεωρείται ότι ομολογεί αυτός την επί του κτήματος κυριότητα του Δημοσίου και την καθορισθείσα αποζημίωση επέχοντας στην περίπτωση αυτή θέση οιονεί συμβάσεως (ΑΕΔ 10/1993 ο.π.) και εξοπλίζει το πρωτόκολλο με τη δύναμη του δεδικασμένου (ΝΣΚ 39/1949).

Το μη ανακοπέν εμπροθέσμως πρωτόκολλο, το επικυρωθέν ή το τροποποιηθέν κατά τα προαναφερόμενα από τον ειρηνοδίκη ή τον πρωτοδίκη αποτελεί τίτλο διοικητικής εκτελέσεως κατά τον ΚΕΔΕ (ΑΕΔ 10/1993 ο.π., ΑΠ 50/1985, Εφ.Αθ. 11665/1990 Ελ. Δνη 33.851, Ν.Σ.Κ. 762/1999, 18/1993) κατά την οποία δεν χωρεί ανακοπή εκ των διατάξεων του νόμου αυτού (ΑΠ 259/1972 ΝοΒ 20.1017, Εφ.Θεσ. 439/1994 Αρμ. ΜΗ. 1182, Ν.Σ.Κ. 18/1993).

Επομένως, η γενόμενη μετά την οριστικοποίηση του πρωτοκόλλου βεβαίωση του ποσού της αποζημιώσεως ως εισπρακτέου εσόδου είναι τυπικώς νόμιμη και μη αμφισβητήσιμη από τον αυθαίρετο κάτοχο (Ν.Σ.Κ. 265/1999), δεν τίθεται δε θέμα ανακλήσεως Π.Κ.Α. ακόμη κι όταν προκύψουν νέα στοιχεία αρνητικά των δικαιωμάτων του Δημοσίου (ΝΣΚ 762/1999, 124/1989). Στην περίπτωση αυτή το πρωτόκολλο εκπτώσεως και η βάσει τούτου διαγραφή της βεβαιωμένης οφειλής ισοδυναμεί προς παραίτηση από κεκτημένα δικαιώματα του Δημοσίου που ανήκει στην αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. (αρ. 34 ΚΝΔΔ σε συνδυασμό με αρ. 2 περ. η π.δ. 282/1996 «περί Οργανισμού ΝΣΚ») και δεν συνιστά αποκατάσταση νομιμότητας κατά τη γενική ή ειδική έννοια του όρου αυτού. Οπωσδήποτε, η μη διαγραφή της οφειλής πρέπει να θεωρηθεί όχι μόνο νόμιμη μετά την οριστικοποίηση του πρωτοκόλλου και τη νόμιμη βεβαίωση στο δημόσιο ταμείο

βάσει αυτού αλλά και σκόπιμη για τα συμφέροντα του Δημοσίου καθόσον είναι γνωστή η δυσχέρεια και η ευαισθησία της όλης δικαστικής αμφισβητήσεως της νομιμότητας των πρωτοκόλλων αυτής της φύσεως (Γν.ΝΥΔ 79/1987, 124/1989).

IV.- Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα και εν όψει του διδόμενου πραγματικού, τα προμνημονευόμενα νομοτύπως εκδοθέντα ΠΚΑ και μη ακυρωθέντα από το αρμόδιο δικαστήριο ούτε από τον Οικονομικό Έφορο στα πλαίσια της εκ του αρ. 115^α χρονικά περιορισμένης ευχερείας του, παράγουν από την οριστικοποίησή τους τις απορρέουσες απ'αυτά συνέπειες.

Μετά δε την παρέλευση απράκτου της προθεσμίας της ανακοπής, η αρχή που εξέδωσε τα πρωτόκολλα δεν έχει αρμοδιότητα να τα ανακαλέσει. αφού ο νομοθέτης (αρ. 115^α) έθεσε χρονικά όρια στην αρμοδιότητα της εκδίδοντας το ΠΚΑ αρχής προς ολική ή μερική ακύρωση – ανάκληση αυτού περιορίζοντας αυτή στην προθεσμία της ανακοπής.

Ειδικότερα, από την οριστικοποίησή τους αποτελούν νόμιμο τίτλο, ο οποίος παρέχει δικαίωμα και υποχρέωση για την υπό στενή έννοια («ταμειακή») βεβαίωση του ποσού των προσδιοριζομένων μ'αυτά αποζημιώσεων σε βάρος των καθ'ών απευθύνονται τα πρωτόκολλα ως δημοσίων εσόδων σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των αρ.32 επ. του β.δ. 757/1969 - ήδη ΠΔ 16/1989 και την εν συνεχεία επιδίωξη εισπράξεώς τους κατά τις διατάξεις του ν.δ. 356/1974 δια των προβλεπόμενων μέτρων διοικητικής εκτελέσεως (βλ. και αρ. 80 ΚΕΔΕ, 11 και 65-71 ν.δ. 321/1969, ήδη αρ.11, 66-71 Ν.2362/1995).

Μετά την κατά τα προεκτεθέντα συγκρότηση του νομίμου τίτλου και την υπό στενή έννοια («ταμειακή») βεβαίωση των ποσών των ως άνω προσδιορισθεισών αποζημιώσεων ως δημοσίων εσόδων, η ύπαρξη ή η ανυπαρξία και η έκταση των χρηματικών αξιώσεων του Δημοσίου, οι οποίες απορρέουν από το νομιμο τίτλο (ΠΚΑ) δεν δύνανται πλέον ν'αποτελέσουν αντικείμενο αμφισβητήσεως στα πλαίσια ανακοπής του αρ. 73 του ΚΕΔΕ, αφού οι αμφισβητήσεις αυτές έχουν ανατεθεί στο δικαστήριο του καθιερωθέντος από τη διάταξη του αρ.115 ενδίκου βοηθήματος της ανακοπής που αποφαίνεται με δύναμη δεδικασμένου.

Εξ άλλου το προσωρινό δεδικασμένο που απέρρευσε από την ακυρώσασα τα με αρ. 36 και 44/1990 ΠΔΑ με αρ. 354/1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης και το

οποίο κατ'αρχήν λειτουργεί προβαλλόμενο σε επιγενόμενη δίκη, γεγονός το οποίο δεν έλαβε χώρα, δεν επηρεάζει τα πριν από τη δημοσίευσή της εκδοθέντα σε βάρος των αιτούντων και οριστικοποιηθέντα λόγω μη προσβολής τους με ανακοπή με αρ. 22/1991, 39/1991, 71/1992, 32/1993 και 39/1993 ΠΚΑ. Το ίδιο ισχύει και για τα μετ'αυτήν εκδοθέντα και οριστικοποιηθέντα λόγω επίσης μη προσβολής τους με ανακοπή με αρ. 7 και 10/1994 ΠΚΑ, αφού, πέραν του ότι δεν υπάρχει στάδιο δίκης όπου θα γίνει η προβολή της ενστάσεως του δεδικασμένου, η εκ μέρους των αιτούντων μη κοινοποίηση στην αρμόδια υπηρεσία της ως άνω ακυρωτικής επί των ΠΔΑ αποφάσεως για να λάβει αυτή γνώση, καθώς μάλιστα οι πρωτοδικώς εκδοθείσες επί των ανακοπών αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Κολινδρού είχαν επικυρώσει τα ΠΔΑ, και η μη προβολή τέτοιου ισχυρισμού με ανακοπή τους ή εξωδίκως κατά τη διάρκεια της προθεσμίας της ανακοπής έχοντας σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία τεκμηρίου αποδοχής από τους καθ'ών απευθύνονται αιτούντες των ως άνω Π.Κ.Α. και τον κατ'αυτόν τον τρόπο εξοπλισμό αυτών με δύναμη δεδικασμένου, μετέβαλε μετά τη δίκη επί των παραπάνω Π.Δ.Α. τα πραγματικά περιστατικά που στήριζαν το συμπέρασμα του δικανικού συλλογισμού της με αριθ. 354/1993 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κατερίνης και έτσι απέτρεψε την πραγμάτωση της έννομης συνέπειας περί της οποίας το δεδικασμένο εκ της ως άνω αποφάσεως (ΑΠ 191/1978 ΝοΒ 27.12540, Κονδύλης «Το δεδικασμένο κατά του ΚπολΔ». σελ. 363,364, Π. Αρβανιτάκης «Τα χρονικά όρια του δεδικασμένου» σελ. 28,73,91-116).

Η μεταγενέστερη αυτή εξέλιξη που παρακάμπτει για το μέλλον τη δεσμευτική ενέργεια της ακυρωτικής επί των ΠΔΑ τελεοδίκης αιτιώμεως, επιτρέπει σε τυχόν επόμενο δικαστήριο, που εξετάζει την ισχύ του δεδικασμένου, να λάβει υπόψη του αυτή (την εξέλιξη), οπότε παραδεκτώς μπορεί να προταθεί από το Δημόσιο σε επιγενόμενη δίκη (Κονδύλης ο.π. σελ. 364, Π. Αρβανιτάκης ο.π. σελ. 28).

Τέλος δε, λόγω της ως άνω συμπεριφοράς τους δεν δύνανται οι αιτούντες να επικαλεσθούν την εφαρμογή υπέρ αυτών της αρχής της καλής πίστεως.

V.- Συνεπώς στο τιθέμενο ερώτημα δίδεται αρνητική απάντηση κατά τα αναλυτικώς στην

προηγούμενη παράγραφο διαλαμβανόμενα.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

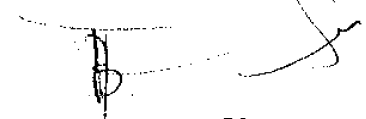
Αθήνα 29-12-2000

Ο Προεδρεύων του Τμήματος

Χρήστος Τσεκούρας
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Βασιλική Πανταζή

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ